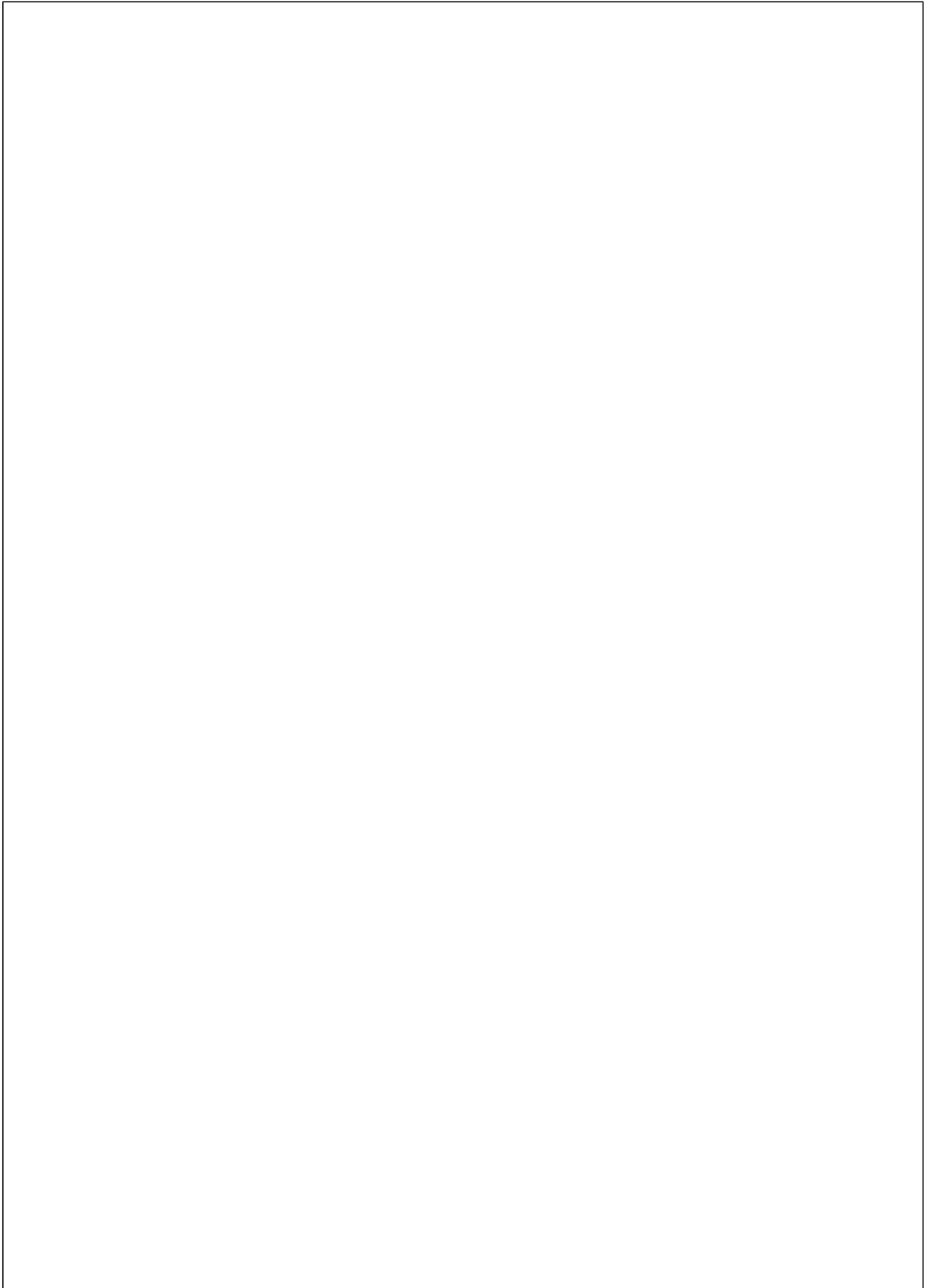

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/238910,W-Krakowie-odbyla-sie-konferencja-naukowa-o-polskiej-inteligencji-pod-okupacja-n.html>
21.03.2026, 19:36

W Krakowie odbyła się konferencja naukowa o polskiej inteligencji pod okupacją niemiecką

10 marca 2026 r. w Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego, w historycznej sali 56, w której 6 listopada 1939 r. Niemcy aresztowali ponad 180 krakowskich uczonych, a potem wywieźli ich do obozów koncentracyjnych, odbyła się konferencja naukowa zatytułowana „Codzienność polskiej inteligencji pod okupacją niemiecką w czasie II wojny światowej”.

10.03.2026

Uczestników obrad przywitali dr hab. Filip Musiał, dyrektor krakowskiego oddziału IPN, dr hab. Sławomir Sprawski, prodziekan ds. ogólnych Wydziału Historii UJ, dr hab. Janusz Mierzwa, dyrektor Instytutu Historii UJ oraz dr hab. Piotr Bajor, dziekan Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.

- Patrzymy na tę sesję, jako na szansę spojrzenia, które z jednej strony będzie łączyło to, co jest istotą działania Instytutu Pamięci Narodowej – spojrzenie przede wszystkim na historię polityczną (...). Z drugiej strony przechodzimy z makrohistorii do opowieści jednostkowych, które są nie mniej istotne dla całości obrazu. Będzie szczególnie wartościowe w dzisiejszym spotkaniu, aby przypomnieć sobie o tych, którzy zostali brutalnie wymordowani przez okupanta niemieckiego oraz by popatrzeć na różnego rodzaju strategie przetrwania i przystosowania – powiedział w swoim wystąpieniu dr Musiał.

Organizatorzy obrad: Oddział IPN w Krakowie, Wydział Historii UJ oraz Wydział Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ.

Podczas wojny i okupacji warunki życia polskiej inteligencji zmieniły się w znacznie większym stopniu niż innych warstw społecznych. Nie był to przypadek; władze okupacyjne uznały bowiem, że jedną ze skuteczniejszych metod eksterminacji narodu jest likwidacja elit, inteligencji. I robiły to na wiele sposobów. Poprzez eksterminację bezpośrednią, ale także niszczenie w sferze ekonomicznej, społecznej, kulturowej, moralnej. Stąd wciąż zasadne jest zadawanie pytań o kolejne aspekty codzienności inteligencji – polskiej i żydowskiej (w przypadku Żydów do czasu Zagłady).

Przyglądając się okupacji niemieckiej warto także zaznaczyć, że warunki życia inteligencji na ziemiach polskich wcielonych bezpośrednio do Rzeszy Niemieckiej były odmienne od tych na terenie Generalnego Gubernatorstwa. Celem konferencji było przyjrzenie się złożonej sytuacji inteligencji pod okupacją niemiecką. Zarówno jako warstwy społecznej, ale i poprzez pryzmat wybranych postaci.

Program konferencji

9.00-9.20 – powitanie

Prowadzenie dr hab. Sławomir Sprawski, prof. UJ

9.20-9.40 – dr hab. Joanna Lubecka (IPN Kraków/UPJPII), „Eksterminacja polskiej inteligencji jako strategia ludobójcza koncepcji Lemkina”

Na ziemiach wcielonych do Rzeszy

Prowadzenie prof. dr hab. Witold Stankowski

- 9.40-10.00 – dr hab. Grzegorz Bębniak (IPN Katowice), „Intelligenzaktion w Katowicach i powiecie katowickim. Próba przedstawienia profilu i losów deportowanych”
- 10.00-10.20 – dr hab. Tomasz Ceran (IPN Bydgoszcz), „Intelligenzaktion na Pomorzu jako fragment zbrodni pomorskiej 1939”
- 10.20-10.40 – dr Aleksandra Namysło (IPN Katowice/Muzeum Historii Polski), „Losy rabinów Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego w okresie II wojny światowej”

Inteligencja wobec terroru. Studium przypadku

Prowadzenie dr hab. Joanna Lubecka

- 11.00-11.20 – dr hab. Sławomir Sprawski, prof. UJ, „Między Scyllą a Charybdą. Profesor Ludwik Piotrowicz w okupowanym Krakowie”
- 11.20-11.40 – dr Marcin Chorążki (Fundacja im. Zofii i Jana Włodków), „Różne odcienie represji – ziemianie w niemieckiej praktyce terroru wobec polskich elit”
- 11.40-12.00 – dr Paweł Sękowski (UJ), „Losy krakowskiej inteligencji związanej z ruchem ludowym pod okupacją niemiecką”

- 12.00-12.20 – dr Alicja Jarkowska (UJ), „Elity żydowskie w okupowanym Krakowie”
- 12.20-12.40 – dr hab. Janusz Mierzwa, prof. UJ, „Urzędnicy państwowi bez państwa. Postawy wobec okupacji niemieckiej”

W świetle dokumentu osobistego

Prowadzący dr hab. Janusz Mierzwa, prof. UJ

- 13.00-13.20 – prof. dr hab. Witold Stankowski (UJ), „Okupacyjne życie codzienne bydgoskiej inteligencji w »Pamiętniku gapia« Zbigniewa Raszewskiego”
- 13.20-13.40 – dr Anna Czocher (IPN Kraków/UPJPII), „Represje względem polskiej inteligencji w GG – perspektywa rodzin osób aresztowanych lub zamordowanych”
- 13.40-14.00 – dr Martyna Grądzka-Rejak (IPN Warszawa/Muzeum Getta Warszawskiego), „»Mamy nadzieję i wiele chęci przetrwać ten ciężki dla nas okres«. Listy Romany Wilner jako źródło do badań nad losami rodziny Graffów i Wilnerów w okupowanej Warszawie”
- 14.00-14.20 – mgr Mariusz Fornagiel (Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych UJ), „Inteligencja polska wobec wojennej rzeczywistości. Kilka refleksji na podstawie wybranych pamiętników konkursowych”

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Kraków

Kraków

Okupacja niemiecka

Konferencja naukowa